

## Kyrkoväckerskan Johanna Petersdotter / Petra-Johanna

Johanna var född den 5 augusti 1856 och i husförhörslängden betecknas hon som "sjuklig". Hennes far Peter Johansson, född 1815, erhöll tjänst som kyrkoväktare 1883, då den förutvarande kyrkoväktaren Lars Hansson, född 1808, begärde avsked.

Peter Johansson avled 1902, 87 år gammal. När han slutade med kyrkoväktarsysslan och dottern Johanna tillträdde, omtalar inte kyrkostämmoprotokollen, men det är troligt att hon tidigt fick överta sysslan, för i ett kyrkostämmoprotokoll av den 17 maj 1888, kan man läsa: "till extra belöning åt kyrkoväckerskan för det besvär, som snöskottning under gångna vintern förorsakat, beviljas för denna gång fem kronor."

Johanna hade två yngre syskon, Johan Gustaf och Selma Olivia. Båda flyttade enligt husförhörslängden till Hössna, brodern 1869 och systemen 1883. Deras mor Britta Stina, född 1821, avled redan 1882 och således bodde Johanna ensam med fadern i många år.

Fröken Welli Thomaeus, som kände Petra-Johanna mycket väl, berättar att kyrkoväckerskan fick stiga upp klockan fyra på morgonen de dagar hon skulle elda i kyrkan och att förstagångsringningen också hörde till Johannas syssla som kyrkoväckerska.

Enligt de gamla kyrkostämmoprotokollen fungerade den värmeapparat, som man då hade i kyrkan, mycket dåligt och detta medförde naturligtvis extra besvär för kyrkoväckerskan.

Förutom att elda och städa i kyrkan skötte hon många gravar på kyrkogården, för vilket hon hade en ersättning av 50 öre om året för varje grav. För att dryga ut sina inkomster hade hon också flera andra städningssupdrag, bl.a. städningen av kommunalrummet och banken i Gårdö. Här hade systrarna Hedvig och Welli Thomaeus sin arbetsplats i många år.

De var mycket goda vänner med Johanna och kände henne väl. Detta bevisades av att Johanna donerade sin stuga till systrarna Thomaeus. De lät, året efter Johannas död, flytta stugan till sitt hem på Höga, där den senare inreddes till ett litet hembygdsmuseum.

Själv har jag ett tydligt minne av Petra-Johanna.

Min mor och jag råkade en gång komma en hel timma för tidigt till en julotta. Då var naturligtvis Johanna på plats med eldningen i den stora järnkaminen, som stod i främre vänstra kvarteret, inte långt från predikstolen. Kyrkvärdarna var då i färd med att tända ljusen i kyrkan och jag minns, att de pratade med Johanna, som berättade att hon fått en schal i julklapp. Jag förundrade mig över att de talade högt i kyrkan, men det berodde naturligtvis på den tidiga timman, då andra kyrkobesökare ännu inte hade anlänt.

Johanna avled midsommarafton 1926, nära 70 år gammal. I hennes dödsannons omtalades att hon närmast sörjdes av syskon i Amerika, av vilket man förstår, att de båda hade utvandrat dit. Petra-Johanna fick sin viloplats på den kyrkogård, som hon så troget skött i många år, och nu är det församlingen som vårdar hennes grav.

*Sture Hjalmarsson  
(omkring 1986)*







**Kyrkoväckerskan Johanna Petersdotter "Petra Johanna", 1851 - 1926  
på Gällstads kyrkogård, omkring 1918  
Gamla skolan syns i bakgrunden**





# Kungl. Patriotiska Sällskapet

har denna dag tilldelat

*Johanna Carolina Petersdotter*

medalj i silver med konungens bröstbild

- andra storleken -

att i gull och grönt band ä bröstet bäras

såsom belöning för

LANGVARIG TROGEN TJÄNST

Stockholm den 26 Februari 1925.

På Kungl. Patriotiska Sällskapets vägnar

*H. K. K. K.*  
Ordförande

*Sten Eriksson*  
Sekreterare

Diplom för lång och trogen tjänst, från februari 1925.



Petra-Johannas stuga